

Johdanto

Hyvinvointisuunnitelma rakentuu neljän strategisen painopisteen varaan. Painopisteet on valittu vaalalaisten hyvinvointia kuvaavan indikaattori- ja kokemustiedon pohjalta. Vaalan kuntastrategiassa tunnistetut ja määritetyt arvot ohjaavat kuntalaisten hyvinvointia edistävää työtä.

Strategisiin painopisteisiin nojaten on määritelty ikäryhmäkohtaiset päätavoitteet ja toimenpiteet seuraavalle nelivuotiskaudelle. Valtuustokauden mittaiset toimenpiteet on laadittu yleisellä tasolla ja niistä johdetaan vuosittaisiin hyvinvointisuunnitelmiin konkreettisia ja mahdollisimman vaikuttavia toimenpiteitä.

Tavoitteiden toteutumista ja niiden saavuttamiseksi määriteltyjen toimenpiteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan vuosittain. Hyvinvointisuunnitelmassa määritellyt mittarit auttavat osaltaan tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten arviointia.

Strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään poikkihallinnollisen yhteistyön lisäksi tiivistä yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen, seurakunnan, järjestöjen sekä muiden keskeisten yhteistyötahojen kanssa.

Strategiset painopisteet

**Rahan riittävyys arkeen
ja peruselämään**

Mielen hyvinvointi

**Kokonaisturvallisuuden ja
turvallisuuskyvykkyyden
vahvistaminen**

**Elintavat ja fyysinen
toimintakyky**

HYVINVOINTISUUNNITELMA LAPSET JA NUORET

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho/t	Mittarit/seuranta
Tyttöjen mielen hyvinvoinnin paraneminen 	Tyttöjen minäpystyvyyden ja itsevarmuuden tukeminen. Koulussa viihtymisen ja arjessa pärjäämisen tukeminen.	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto	- ZekkiPro - Kouluterveyskysely
Yhteisöllisyyden ja turvallisuuden kokemukset vahvistuvat 	- Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet - Monilukutaitoa ja tiedon hankintaa edistävät toimenpiteet - Luodaan erilaisia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen ja yhdessä oloon	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto	- Kiusaamiskysely - ZekkiPro-kysely - Kouluterveyskysely - Yhteisöllisiin kohtaamisiin osallistuneiden nuorten määrä
Fyysinen aktiivisuus lisääntyy ja toimintakyky vahvistuu 	- Luodaan erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille sekä erityisryhmille edellytyksiä liikkumiseen. - Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma ja juurrutetaan siinä määritettävät toimenpiteet osaksi toimialojen arkea. - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen - Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Tekninen osasto	- Liikkumista edistävän ohjelman käyttöönotto, kyllä/ei - MOVE!-mittaukset - Kouluterveyskysely - Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA-viisari, pistemäärä
Nuorten talous- ja työllisyysosaaminen vahvistuu 	- Taloudellista hyvinvointia edistävät toimenpiteet - Nuorten työllistymistä edistävät toimenpiteet (esim. kesätyöseli) - Asumisneuvonta	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Hallinto-osasto Vaalan Niska Oy	- Jaettujen kesätyösetelien määrä - Kesätyösetelillä työllistettyjen nuorten määrä - Kysely nuorten kokemuksista kesätyöllistymiseen liittyen - Asumistyytyväisyyskysely - Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-v., % vastaavan ikäisestä väestöstä – Tilastokeskus
Lapsiperheiden rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään 	Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Hallinto-osasto	Minun arkeni ja elämäni -kysely

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2027 LAPSET JA NUORET

	TAVOITTEET	TOIMENPITEET
	Tyttöjen mielen hyvinvoinnin paraneminen	- Tyttöjen minäpystyvyyden ja itsevarmuuden tukeminen → <i>Tyttöjen klubi jatkuu (4H ja kunta)</i> - Koulussa viihtymisen ja arjessa pärjäämisen tukeminen → <i>Kartoitetaan poikkihallinnollisesti henkilöstön osaamisen vahvistamisen tarve hyödyntäen Pohteen kyselyä ja suunnitellaan lisäkoulutukset (vaka, koulu, hvo, työllisyys, asuminen)</i> - <i>Lasten ja nuorten mielen hyvinvointiin liittyen YAMK-opinnäytetyön tuloksien hyödyntäminen</i>
 	Yhteisöllisyyden ja turvallisuuden kokemukset vahvistuvat	- Kiusaamista ehkäisevät toimenpiteet → <i>School to belong –ohjelma</i> - Monilukutaitoa ja tiedon hankintaa edistävät toimenpiteet: → <i>kirjastohanke jatkuu</i> - Luodaan erilaisia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen ja yhdessä oloon → <i>Mopopaja yläkoululaisille yhteistyössä yrittäjän kanssa alkaa 1/27, Lauantain nuokkarit jatkuvat (väh. 1krt/kk), Perhekahvila jatkuu (MLL), Lapsiperheiden joulujuhla (kunta&srk)</i> - <i>Erasmus-hanke (nuorten kansainvälisyyskasvatus), mikäli hakemukseen saadaan myönteinen päätös</i> - <i>koulupoissaolojen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen mallin toimenpiteiden toteutus</i>
  	Fyysinen aktiivisuus lisääntyy ja toimintakyky vahvistuu	- Luodaan erityisesti vähän liikkuville lapsille ja nuorille sekä erityisryhmille edellytyksiä liikkumiseen → <i>Yläkouluikäisten nuorten kuntosalikokeilu alkaa (10krt), perheliikkari jatkuu</i> - Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma ja juurrutetaan siinä määritettävät toimenpiteet osaksi toimialojen arkea → <i>AMK/YO-opinnäytetyö alulle</i> - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen → <i>Välipalabaarit koululla jatkuu 1x/kk</i> - Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet → <i><u>Pakka-toimintamallin</u> käyttöönottoon liittyvät valmistelut / yhteistyö naapurikuntien kanssa</i>
	Nuorten talous- ja työllisyysosaaminen vahvistuu	- Nuorten työllistymistä edistävät toimenpiteet (esim. kesätyöseli) → <i>Nuorten työpajatoiminta jatkuu, erillinen kesätyökoulutus ulkomailta tulleille oppilaille (koulu+hvo), Nuorten työllistämisseteli 18-29 vuotiaille (työllisyyspalvelut), Työllisyysalueen hanke pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi avoimille markkinoille (työllisyyspoliittinen tuki), CV-työpajat ja –valokuvaus yläkouluikäisille (työllisyyspalvelut+sivistys), työhaastatteluharjoitukset (työllisyyspalvelut), suurinvestointien mukanaan tuomat mahdollisuudet, lukion kaksoistutkintomahdollisuuden selvittäminen</i> - Asumisneuvonta → <i>Asumisneuvontapalvelu jatkuu (Vaaan Niska)</i>

	Lapsiperheiden rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään	- Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja → <i>Lapsiperheille joulupuukeräys yhteistyössä vakan, koulun ja yrittäjien kanssa, → ylijäämäruoan jakeluun / mahdollinen puistoruokailu liittyvien toimintamallien kartoittaminen, Kaiku-kortti käyttöön</i>
---	--	---

HYVINVOINTISUUNNITELMA TYÖIKÄISET

Työikäiset

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho/t	Mittarit/seuranta
Arjen turvallisuus lisääntyy 	- Lähisuhdeväkivallan ehkäisy - Monilukutaitoa ja tiedon hankintaa edistävät toimenpiteet - Asuinympäristön turvallisuutta lisäävät toimenpiteet - Häiriö- ja poikkeusoloissa toimimisen kyvykkyyttä vahvistavat toimenpiteet	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto Vaalan Vesi ja Lämpö Oy Vaalan Niska Oy	Minun arkeni ja elämäni -kysely
Fyysinen aktiivisuus lisääntyy ja työelämäpystyvyys vahvistuu 	- Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma ja juurrutetaan siinä määritettävät toimenpiteet osaksi toimialojen arkea. - Vahvistetaan liikuntaneuvontaa - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen - Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet - Vapaa-ajan liikkumista mahdollistavat toimenpiteet	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto Hallinto-osasto Oulujärven kansalaisopisto	- Liikkumista edistävän ohjelman käyttöönotto, kyllä/ei - Työkyvyttömyysindeksi – Kela, THL - Sairastavuusindeksi – Kela, THL - Liikunnan edistäminen kunnissa – TEA-viisari, pistemäärä - Kunnan liikuntapaikkoja käyttävien määrät - Liikuntaneuvontaan osallistuneiden määrä
Osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy 	- Luodaan aiempien lisäksi uusia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen - Laaditaan osallisuusohjelma	Hyvinvointiosasto Kansalaisopisto	- Osallisuusohjelman käyttöönotto, kyllä/ei - Kokemustiedon keruu kyselyllä
Mielen hyvinvointi lisääntyy 	- Mieli ry:n Hyvän mielen kunta -työkalupakki - Lähiluonnon tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen toiminnassa	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto	Työkalupakin toimenpiteet käytössä, kyllä/ei
Työikäisten rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään 	- Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja - Työllisyyttä ja työllistymistä edistävät toimenpiteet - Asumisneuvonta	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto Hallinto-osasto Vaalan Niska Oy	- Minun arkeni ja elämäni -kysely - Työttömien työnhakijoiden määrä - Asumisneuvontaa saaneiden määrä - Asumistyytyväisyyskysely
Vanhemmuuden resilienssi lisääntyy 	- Vanhemmuutta tukevat toimenpiteet - Asumisneuvonta	Hyvinvointiosasto Sivistysosasto Vaalan Niska Oy	- Minun arkeni ja elämäni -kysely - ZekkiPro-kysely - Kouluterveyskysely

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2027 TYÖIKÄISET

	TAVOITTEET	TOIMENPITEET
	Arjen turvallisuus lisääntyy	- Lähisuhdeväkivallan ehkäisy → <i>kartoitetaan henkilöstön osaamistarpeita ja tarjotaan täydennyskoulutusta</i> - Monilukutaitoa ja tiedon hankintaa edistävät toimenpiteet → <i>kirjastohanke jatkuu</i> - Asuinympäristön turvallisuutta lisäävät toimenpiteet → <i>KäPy-ohjelma jatkuu, asuin- ja virkistysalueiden kehittäminen ja suunnittelu, liikenneturvallisuutta parantavat toimenpiteet</i> - Häiriö- ja poikkeusoloissa toimimisen kyvykkyyttä vahvistavat toimenpiteet → <i>kyläradioverkko hankitaan</i>
  	Fyysinen aktiivisuus lisääntyy ja työelämäpystyvyys vahvistuu	- Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma → <i>AMK-opinnäytetyönä</i> - Vahvistetaan liikuntaneuvontaa → <i>Pohteen malli käytössä, ryhmämuotoisen mallin ja toteutuksen suunnittelu,</i> - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen → - Ehkäisevän päihdetyön toimenpiteet → <i>Perhekahvila-toiminta jatkuu (MLL)</i> - Vapaa-ajan liikkumista mahdollistavat toimenpiteet → <i>Perheliikkari jatkuu</i>
 	Osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy	- Luodaan aiempien lisäksi uusia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen → <i>Kaiku-kortin käyttöönotto</i> - Laaditaan osallisuusohjelma → <i>aloitetaan osallisuusohjelman valmistelu</i>
	Mielen hyvinvointi lisääntyy	- Mieli ry:n Hyvän mielen kunta -työkalupakki - Lähiluonnon tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntäminen → <i>Erilaisia ryhmätoimintoja järjestetään välillä myös lähiluontoa hyödyntäen</i>
	Työikäisten rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään	- Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja → <i>Kaiku-kortti käyttöön, ylijäämäruoan jakeluun liittyvien toimintamallien kartoittaminen</i> - Työllisyyttä ja työllistymistä edistävät toimenpiteet → <i>Työllisyysalueen hanke pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi avoimille markkinoille (työllisyyspoliittinen tuki), Vaalallinen bonus jatkuu, suurinvestointeihin liittyvät mahdollisuudet</i> - <i>pitkäaikaistyöttömän tarkoituksenmukaisen etuuden pariin siirtymisen edistäminen</i> - Asumisneuvonta: <i>jatkuu</i>
 	Vanhemmuuden resilienssi lisääntyy	- Vanhemmuutta tukevat toimenpiteet → <i>Perhekahvila jatkuu, Perustana perhe-ryhmätoiminta alkaa</i>

HYVINVOINTISUUNNITELMA IKÄIHMISET

Tavoitteet	Toimenpiteet	Vastuutaho/t	Mittarit/seuranta
Arjen turvallisuus lisääntyy 	- Kaatumisten ehkäisy - Monilukutaitoa ja digiosaamista edistävät toimenpiteet - Asuinympäristön turvallisuutta lisäävät toimenpiteet - Ikäihmisille suunnattuja vuokra-asuntoja - Häiriö- ja poikkeusoloissa toimimisen kyvykkyyttä vahvistavat toimenpiteet	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto Vaalan Vesi ja Lämpö Oy Vaalan Niska Oy	- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta – THL - Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä – THL - Ikäihmisten asunnontarvekysely
Osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy 	- Luodaan aiempien lisäksi uusia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen - Laaditaan osallisuusohjelma	Hyvinvointiosasto	- Osallisuusohjelman käyttöönotto, kyllä/ei - Kokemustiedon keruu kyselyllä
Fyysinen aktiivisuus ja toimintakyky säilyvät 	- Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma ja juurrutetaan siinä määritettävät toimenpiteet osaksi toimialojen arkea. - Vahvistetaan liikuntaneuvontaa - Muistiterveyden edistäminen - Liikkumista mahdollistavat toimenpiteet erityisesti lähiluontoa hyödyntäen - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto	- Liikuntaneuvontaan osallistuneiden määrä - Liikkumista edistävän ohjelman käyttöönotto, kyllä/ei - Kunnan liikuntapaikkoja käyttävien määrät - Ikäihmisten kuntosalivuoroja käyttävien määrä - Kotona asuvien ikäihmisten määrä
Ikäihmisten rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään 	- Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja - Asumisneuvonta	Hyvinvointiosasto Tekninen osasto	- Asumisneuvontaa saaneiden määrä - Asumistyytyväisyyskysely

Ikäihmiset

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2027 IKÄIHMISET

	TAVOITTEET	TOIMENPITEET
	Arjen turvallisuus lisääntyy	- Kaatumisten ehkäisy → <i>hiekoitushiekan jakelu jatkuu myös sivukylillä, talvikunnossapitoon kuuluva pihaliittymien aukaisu kriteerit täyttävälle kotitalouksille</i> - Monilukutaitoa ja digiosaamista edistävät toimenpiteet → <i>kirjastohanke jatkuu</i> - Asuinympäristön turvallisuutta lisäävät toimenpiteet: <i>KäPy-ohjelma jatkuu, asuin- ja virkistysalueiden kehittäminen ja suunnittelu, liikenneturvallisuutta parantavat toimenpiteet</i> - Ikäihmisille suunnattuja vuokra-asuntoja: selvitetään mahdollisuus yhteisöllisiin asumisratkaisuihin (Niska) - Häiriö- ja poikkeusoloissa toimimisen kyvykkyyttä vahvistavat toimenpiteet → <i>Kyläradioverkko</i>
 	Osallisuus ja yhteisöllisyys lisääntyy	- Luodaan aiempien lisäksi uusia mahdollisuuksia toisten kohtaamiseen → <i>Mieli Balanssissa -hankkeen ryhmätoiminta jatkuu</i> - Laaditaan osallisuusohjelma → aloitetaan osallisuusohjelman valmistelu
  	Fyysinen aktiivisuus ja toimintakyky säilyvät	- Laaditaan tietoon pohjaten liikkumista edistävä ohjelma → <i>AMK/YO-opinnäytetyönä</i> - Vahvistetaan liikuntaneuvontaa → <i>Muutosvoima-hanke jatkuu</i> - Muistiterveyden edistäminen → <i>Muutosvoima-hanke jatkuu</i> - Liikkumista mahdollistavat toimenpiteet erityisesti lähiluontoa hyödyntäen → <i>Uusia kävijälaskureita keskeisille kesä- ja talvireiteille</i> - Hyvän ravitsemuksen ja ravitsemustietouden edistäminen → <i>Voimaa ruoasta -tapahtuma teemaviikolla</i>
	Ikäihmisten rahat riittävät paremmin arkeen ja peruselämään	- Luodaan aiempien lisäksi uusia, taloudellista hyvinvointia edistäviä toimintamalleja → <i>Kaiku-kortti käyttöön, ylijäämäruoan jakeluun liittyvien toimintamallien kartoittaminen</i> - Asumisneuvonta → <i>palvelu jatkuu, asumistyytyväisyyskyselyn tiedon hyödyntäminen toiminnassa</i>